C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1028/2023 Judecătoria Soroca sediul Central

Judecător: Ghenadie Tocaiuc

D E C I Z I E
În numele Legii

11 octombrie 2023 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Bălți
În componența:
Președintele completului: Ion Talpa
Judecătorii: Oxana Mironov și Svetlana Șleahtițki

a judecat în ordine de recurs, recursul Directorului, inspector principal de justiție, din cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 17 august 2023 privind admiterea plângerii condamnatului Bujor Valeriu împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 22.05.2023, în cadrul Judecătoriei Soroca (sediul Central) a parvenit spre examinare cauza în baza plângerii condamnatului Bujor Valeriu Anatolie, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

În motivarea plângerii condamnatul a indicat că, se deține în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiții de detenție precare. A indicat că s-a deținut în celule supraaglomerate și nu sunt respectate patru metri pătrați pentru un condamnat. Celulele nu se aerisesc, încăperile sunt vechi, se prăbușesc podurile și cade varul de pe pereți. Medicamentele necesare lipsesc, personalul medical este necalificat, alimentație nu corespunde normelor, baie fac o dată în săptămână. Sunt purici, taracani. În sectoare dezinfecție nu se face.

Solicită reducerea termenului de pedeapsă odată cu constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 6 Soroca.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Central din 17 august 2023, s-a admis plângerea condamnatului Bujor Valeriu împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Bujor Valeriu Anatolie a fost deţinut în perioada 06.06.2022 până la 14.08.2023, în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, 434 (patru sute treizeci și patru) zile în calitate de condamnat.

În condițiile art. 473/4 alin. (4) Cod penal, s-a redus pedeapsa condamnatului Bujor Valeriu Anatolie cu 86 (optzeci și șase) zile, pentru perioada de 430 (patru sute treizeci) zile, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 4 (patru) zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) din Codul de pr.penală, care nu pot fi reduse, instanţa de judecată a decis că necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Termenul pedepsei de 8 (opt) ani închisoare stabilit lui Bujor Valeriu Anatolie, prin Sentința Judecătoriei Soroca sediul Central din 10.02.2022, s-a redus cu 86 (optzeci și șase) zile.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr. 6 Soroca, potrivit art. 473/4 alin. (3) Cod de pr.penală, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul, inspector principal de justiție din cadrul Penitenciarului nr.6 Soroca, Viorel Țimbaliuc, solicitând casarea ei în partea reducerii pedepsei condamnatului, din considerent că deținutul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant.

Tot odată, recurentul susține că, instanța de fond la soluționarea cauzei nu a luat în considerație ordinal MJ nr.150 din 10.06.2022 privind stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenţie create în cadrul acestora şi a capacităţii de deţinere pentru fiecare instituţie -Capacitatea totală a Penitenciarului nr.6-Soroca constituie 753 locuri, cu respectarea normei de spațiul minim de 4 m2 pentru un deţinut (la moment fiind 600 condamnaţi).

La data de 08 septembrie 2023, prin încheierea Curții de Apel Bălți, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de pr.penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces, tot odată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de pr.penală, sa comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 17 august 2023, respectiv până la data examinării cauzei careva referință în sensul dat nu a parvenit, astfel instanța de recurs a considerat posibil examinarea cauzei în baza materialelor prezente la dosar.

La 10 octombrie 2023, avocatul Nelea Suveică, a depus referință asupra recursului, solicitând respingerea recursului ca fiind unul nefondat și ilegal.

Verificând argumentele invocate de recurent în raport cu materialele prezentate instanței de recurs, Colegiul în ordinea art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod pr. penală, va respinge recursul, păstrând neschimbată hotărârea atacată.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) *Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat*.

În motivare Colegiul reține, că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își excută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului. În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Astfel încât, Colegiul atestă că în accepțiunea prevederilor art.473/2 alin.(5) Cod pr. penală, plângerea condamnatului Bujor Valeriu din 22.05.2023, a fost depusă în termen.

Raportând aspectele faptice a speței la normele supra nominalizate, Colegiul statuează, că instanța de fond în baza raportului prezentat de către instituția penitenciară, corect a reținut, că pe perioada executării pedepsei penale în Penitenciarele nr. 6 Soroca condamnatului Bujor Valeriu nu i-au fost asigurate condițiile minime necesare de detenție, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat, potrivit căror fiecare deţinut trebuie să fie asigurat cu spațiul de cazare de cel puțin 4 m^2 , *care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.*

De rând cu aceasta, Colegiul penal conchide că, instanța de fond în susținerile sale corect s-a axat pe cele indicate de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 27-29 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018 în câteva penitenciare din ţară. Potrivit Raportului dat s-a constatat că, starea celulelor, care necesită reparații și îmbunătățirea condițiilor de igienă; accesul limitat la lumina razelor solare; insalubritatea sanitară; infectarea cu paraziții, etc.), a rămas neschimbată pentru un număr mare de deținuți, care continuau să fie ținuți în condiții, care pot fi dea dreptul considerate inumane și degradante. În Penitenciarul nr.6-Soroca au fost desfășurate reparații minore doar în sectorul 12 și în cantina pentru deținuți, erau în curs de desfășurare lucrările de divizare a dormitoarelor de capacitate înaltă în camere mai mici. S-au menționat încă o dată diferențele izbitoare în condițiile de detenție în diferite zone de cazare. Potrivit punctului 40 al Raportului, s-a constatat că, la Penitenciarul din Soroca, în care erau deținute aproape 800 de persoane, nu era un medic de mai bine de un an. Totodată, specialiştii din cadrul CPT au

recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În urma celor constatate supra, instanța corect a ținut cont că, în cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea Europeană a constatat că supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenţiei, în special când ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reţine în cazul deţenutului, care a fost deţinut în Penitenciarul nr.6-Soroca. E de reţinut şi faptul că în cazurile anterioare, în care reclamanţii au avut la dispoziţie mai puţin de 3 m2 de spaţiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenţie (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel, instanța corect a considerat că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Bujor Valeriu pe parcursul detenței sale în Penitenciarul nr.6 Soroca, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenţie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Astfel ținând cont de cele nominalizate supra, adică suferințele avute de către Bujor Valeriu în cadrul executăriii pedepsei penale în cadrul P-6 Soroca, Colegiul în respingerea argumentelor din recurs atestă, constatarea justă a încălcării lui Bujor Valeriu a condițiilor de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale precum și aplicarea corectă de către instanță a prevederilor art. 473/4 alin. (4) Cod pr. penală, prin calcularea a două zile de reducere pentru fiecare zece zile de detenție în Penitenciarul nr. 6 Soroca, în perioadele de referință, în condiții contrare art. 3 a Convenției, unde Bujor Valeriu și-a executat pedeapsa penală, bazându-și în acest sens soluția pe cadrul legal intern, modificat prin legea procesual penală în vigoare din 01.01.2019, care la dispoziția art. 469 alin. (1) pct. 17/1) stabilește posibilitatea verificării în cadrul executării pedepsei penale a condițiilor de detenție, despăgubindu-i pe condamnați prin reducerea ei conform art. 473/2 alin. (4) Cod pr. penală, în cazul în care acestea sunt contrare garanțiilor acordate de art. 3 a Convenției.

Reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit cărei, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Respectiv, în respingerea argumentelor din recurs formulate de către Directorul, inspector principal de justiție, din cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 17 august 2023, Colegiul ține a specifica faptul că, la capitolul dat nu a găsit careva incertitudini de a interveni și a modifica soluția judiciară, or instanța de fond a dat deplină eficiență prevederile si situației litigante ce guvernează prezenta speță.

Astfel, Colegiul penal apreciază ca fiind declarativă afirmația recurentului precum că potrivit ordinului Ministerului Justiției nr. 150 din 10.06.2022 privind stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenție create în cadrul acestora și a capacității de deținere pentru

fiecare instituție, capacitatea totală a penitenciarului nr. 6 Soroca este de 753 de locuri, cu respectarea normei de spațiu minim de 4 m2 pentru un deținut, însă la moment în penitenciar se dețin 600 condamnați, or, informația respectivă este una generală, calculată per instituție, pe când respectarea spațiului de detenție urmează a fi determinată individual pentru fiecare condamnat, ținând cont de suprafața totală a celulei, cu excluderea blocului sanitar și a mobilierului și raportată la numărul de deținuți, iar în situația din speță suprafața respectivă a fost și sub minimul de 4 m2.

Mai mult ca atât, Colegiul penal statuează că la stabilirea condițiilor de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale nu se ține cont doar de respectarea suprafeței de detenție, ci urmează a se ține cont și de celelalte condiții de cazare, cum ar fi: accesul la lumina naturală și artificială, la ventilare, la apă potabilă, la îmbăiere, la servicii medicale de calitate, la primblări în aer liber, etc., condiții care în prezenta cauză nu au fost respectate.

Concomitent, instanța de recurs respinge ca fiind declarativă și lipsită de suport juridic afirmația recurentului precum că condamnatul Bujor Valeriu pe parcursul deținerii sale în Penitenciarul nr. 6 Soroca nu a înaintat nici o plângere către administrația penitenciarului cu privire la neconformitatea condițiilor de detenție și nici nu a înaintat astfel de cereri (în ordine civilă) nici în instanțele naționale și nici internaționale pentru constatarea condițiilor precare în care se deține, or, din raționamentele art. 473/2 Cod de procedură penală nu se deduce obligația deținutului de a se adresa în prealabil cu o plângere către administrația penitenciarului cu privire la neconformitatea condițiilor de detenție și nici nu prevede obligativitatea acestuia de a se adresa cu o cerere (în ordine civilă) în instanțele naționale și internaționale privind constatarea condițiilor precare de detenție.

Mai mult ca atât, Colegiul penal notează că din prevederile art. 473/2 Cod de procedură penală se constată dreptul condamnatului de a solicita cu titlu de despăgubiri reducerea pedepsei, iar în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de către directorul Penitenciarului nr. 6 Soroca Viorel Țîmbaliuc ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce în opinia instanței de recurs nu poate servi drept temei pentru casarea sau modificarea soluției adoptate de către instanța ierarhic inferioară.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a argumentelor invocate în recursul formulat de către reprezentantul Penitenciarului nr. 6 Soroca, fapt pentru care îl va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond ca fiind una întemeiată și motivată.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul Directorului, inspector principal de justiție, din cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Viorel Țîmbaliuc declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 17 august 2023, privind admiterea plângerii condamnatului Bujor Valeriu împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor

omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Ion Talpa**

Judecători: **Oxana Mironov**

Svetlana Șleahtițki